

Innst. S. nr. 191.

(1998-99)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om salg av kraft fra Saudefaldene til Eramet.

St.prp. nr. 51 (1998-99).

Til Stortinget.

Sammendrag

Olje- og energidepartementet foreslår i proposisjonen at Elkem ASA gis et unntak fra reglene for behovsvilkåret i avtalen om foregrepet hjemfall, slik at Saudefaldene kan selge 83 GWh/år til det franske selskapet Eramet S.A.

Avtalen om foregrepet hjemfall er underlagt det såkalte behovsvilkåret i St.prp. nr. 104 (1990-91), jf. Innst. S. nr. 30 (1991-92), som bl.a. innebærer at Elkem må bruke sin samlede krafttilgang til industrivirksomhet i konsernet, og at Elkem normalt ikke kan selge kraft ut av sitt system. Det er forutsatt at kraftsalg utover fem år skal forelegges Stortinget.

Det vises i proposisjonen til at Elkem ASA og Eramet S.A. i januar 1999 inngikk avtale om salg av Elkems manganvirksomhet, herunder smelteverkene i Sauda og Porsgrunn (PEA). Overdragelsen av manganvirksomheten behandles av Nærings- og handelsdepartementet etter reglene i ervervsloven. Elkem har i brev 4. februar 1999 til Olje- og energidepartementet søkt om samtykke til avtalen om salg av kraft til det franske selskapet Eramet S.A.

Departementet viser til at Elkem Sauda i dag forsynes med kraft fra AS Saudefaldene, som eies av Elkem. Elkem PEA har en langsiktig kontrakt med Skiensfjordens Kommunale Kraftselskap A/S og dekkes ellers opp med kraft fra Elkem-konsernet. Eramet trer inn i kontrakten med Skiensfjordens Kommunale Kraftselskap.

AS Saudefaldene disponerer alle kraftverkene i Saudavassdraget, gjennom avtale om foregrepet hjemfall med Statkraft SF. Det er i avtalen forutsatt at kraften fortrinnsvis skal nyttes i industrivirksomhet i Sauda. Den del av kraftproduksjonen som ikke nyttes i smelteverket i Sauda, blir i dag nyttet i øvrige deler av Elkems kraftintensive industrivirksomhet.

Elkem og Eramet har inngått en avtale om at Saudefaldene skal levere 883 GWh/år til Eramet til 31. desember 2010, med forutsetning om at Eramet skal bruke hele kraftvolumet i sin kraftintensive industri-

virksomhet i Norge. Kraften vil ifølge Elkem dekke kraftbehovet ved smelteverket i Sauda, og overskytende vil bli brukt ved PEA. Kraftavtalen mellom Elkem og Eramet innebærer ifølge Elkem at krafttilgangen til de to manganverkene videreføres, slik at volum og kraftkostnader forblir uendret.

Regjeringen foreslår i St.prp. nr. 51 (1998-99) at det stilles vilkår om at kraftleveransene på 83 GWh/år fra Saudefaldene til Eramet fortrinnsvis skal brukes ved smelteverket i Sauda og at overskytende skal brukes ved smelteverket i Porsgrunn. Saudefaldene er ansvarlig for at vilkåret overholdes.

Dersom Eramets forbruk ikke tilfredsstiller dette vilkåret, foreslår Regjeringen at Saudefaldene må selge kraft tilbake til Statkraft til samme pris som i den til enhver tid gjeldende leieavtale. Det forutsettes at oppfølgingen av dette kravet, som er knyttet til Eramets anvendelse av kraften, følger reglene om behovsvilkåret i St.prp. nr. 104 (1990-91) med senere eventuelle endringer. Departementet viser til at dette sikrer myndighetene kontroll med at kraften som selges fra Saudefaldene til Eramet nyttes som forutsatt.

Regjeringen foreslår i St.prp. nr. 52 (1998-99) om Statkrafts industrikontrakter og leieavtaler, blant annet at Saudefaldene tilbys å inngå leieavtale for de hjemfalte vannfallrettighetene med tilhørende anlegg i Saudavassdraget.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Gard Folkvord, Aud Blattmann, Gunn Karin Gjøl, Bent Hegna, Torny Pedersen og lederen Jens Stoltenberg, fra Fremskrittspartiet, Øyvind Korsberg og Øyvind Vaksdal, fra Kristelig Folkeparti, Bror Yngve Rahm og Lars Rise, fra Høyre, Jan Johnsen og Jan Tore Sanner, fra Senterpartiet, John Dale, fra Sosia-

listisk Venstreparti, Hallgeir H. Langeland, og fra Venstre, Gunnar Kvassheim, viser til avtalen mellom Elkem ASA og det franske selskapet Eramet S.A om salg av Elkems manganvirksomhet, smelteverkene i Sauda og Porsgrunn. Avtalen innebærer at Saundefaldene skal levere 883GWh/år til Eramet fram til 31. desember 2010.

Komiteen forutsetter at hele kraftvolumet på 883 GWh/år fra Saundefaldene til Eramet fortrinnsvis skal brukes ved smelteverket i Sauda og at overskytende skal brukes ved smelteverket i Porsgrunn.

Komiteen er enig med departementet i at det gis tillatelse til dette på tross av at avtalen om foregrepet hjemfall etter St.prp. nr. 104 (1990-91) er underlagt det såkalte behovsvilkåret.

Komiteen skal senere behandle St.prp. nr. 52 (1998-99) hvor disse forholdene også blir omtalt. Komiteen vil understreke at spørsmålet om eventuell forlenget leieavtale for Saundefaldene skal behandles i den forbindelse, og komiteen står fritt til å komme med andre konklusjoner enn det Regjeringen foreslår.

Komiteen er også av den oppfatning at disse to saker kan behandles adskilt og viser til svar på spørsmål om dette fra statsråden datert 5. mai 1999 som er vedlagt, hvor det står:

"Departementet kan ikke se at et Stortingsvedtak iht. St prp nr. 51 (P1998-99) vil vanskeliggjøre et alternativ med kraftkontrakter i stedet for nye leieavtaler ved behandlingen av St prp 52 (1998-99)."

Komiteen forutsetter at Saundefaldene er ansvarlig for at anvendelsesbegrensningene knyttet til smeltever-

ket i Sauda og PEA i Porsgrunn overholdes. Det vises til at Saundefaldene disponerer over kraftanleggene til 2010. Dersom komiteens behandling av St.prp. nr. 52 (1998-99) medfører endringer i dette, må sanksjonsvilkåret vurderes på nytt. Komiteen viser til brevet fra statsråden som er vedlagt.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at Elkem de siste årene gjentatte ganger har stilt krav til det politiske miljø om forutsigbarhet og sikkerhet i bl.a. kraftleveransene, og bedriftens løfter om å satse på Saudasamfunnet bl.a. gjennom bygging av en eddiksyrefabrikk. Dette medlem tar til etterretning at Elkem gjennom sitt salg til Eramet ikke akkurat kan tilskrives den forutsigbarhet som de selv forventer av det politiske miljø. Likevel aksepteres framskyndet behandling av denne saken, men dette medlem mener Elkem er avskrevet som interessepart i en eventuell ny kraftutbygging i dette området, og i et eventuelt ønske om forlengelse av leieavtaler etter 2010.

Komiteens tilråding

Komiteen har ellers ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Stortinget samtykker i at Saundefaldene selger kraft til Eramet på fastsatte vilkår i St.prp. nr. 51 (1998-99) og i samsvar med merknadene i denne innstilling.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 20. mai 1999.

Jens Stoltenberg,
leder.

Bent Hegna,
ordfører.

Aud Blattmann,
sekretær.

Vedlegg

Brev fra Olje- og energidepartementet v/statsråden til energikomiteen, datert 5. mai 1999.

Spørsmål vedrørende St prp nr. 51 (1998-99), St prp nr. 52 (1998-99) og St.meld. nr. 29 (1998-99) – kapittel 8

Vi viser til brev fra Energi- og miljøkomiteen av 5.5.99 om ovennevnte.

I St prp nr. 51 (1998-99) foreslås det blant annet at Elkem gis unntak fra reglene for behovsvilkåret med senere endringer, slik at Saudefaldene kan selge 883 GWh/år til Eramet. I St prp nr. 52 (1998-99) foreslås det blant annet at Saudefaldene tilbys å inngå leieavtale for de hjemfalte vannfallrettighetene med tilhørende anlegg i Saudavassdraget.

Regjeringen har valgt å fremme spørsmålet om salg av 883 GWh/år fra Saudefaldene til Eramet i egen proposisjon, fordi det skulle være mulig for Stortinget å behandle denne saken adskilt fra St prp nr. 52 (1998-99). St prp nr. 51 (1998-99) er knyttet til kraftsalgsavtalen på 883 GWh/år som Elkem og Eramet har inngått. Denne avtalen gjelder til 31.12.2010. Forslaget om å gi Elkem unntak fra behovsvilkårsreglene for denne kraftsalgsavtalen kan etter departementets vurdering behandles før det er tatt stilling til Elkems kraftoppdekning, herunder forslaget om leieavtale for Saudavassdraget til 31.12.2030. Departementet kan ikke se at et Sttingsvedtak iht. St prp nr. 51 (1998-99) vil vanskeliggjøre et alternativ med kraftkontrakter i stedet for nye leieavtaler ved behandlingen av St prp nr. 52 (1998-99).

I St prp nr. 51 (1998-99) er det tatt inn forslag til sanksjonsvilkår i tilfelle brudd på anvendelsesbegrensningene knyttet til smelteverket i Sauda og PEA i Porsgrunn. På side 2 heter det: "Dersom Eramets forbruk ikke tilfredsstiller dette vilkåret, foreslår Regjeringen

at Saudefaldene må selge kraft tilbake til Statkraft til samme pris som i den til enhver gjeldende leieavtale. Det forutsettes at oppfølgingen av dette kravet, som er knyttet til Eramets anvendelse av kraften, følger reglene om behovsvilkåret i St.prp. nr. 104 (1990-91) med senere eventuelle endringer". Sanksjonsvilkåret er knyttet til at Saudefaldene disponerer over kraftanleggene i Saudavassdraget i den perioden kraftsalgsavtalen varer, det vil si 31.12.2010. Dersom Stortinget, ved behandlingen av St prp nr. 52 (1998-99), skulle komme fram til ordninger som forutsetter at for eksempel Statkraft overtar disposisjonsretten til kraftanleggene før denne dato, er nevnte sanksjonsvilkår ikke lenger like presist. Dersom en løsning for eksempel skulle bli at Statkraft overtar disposisjonsretten over anleggene og Elkem får kraftkontrakter, kan en tolke St prp nr. 51 og 52 (1998-99) som at sanksjonsvilkåret i forbindelse med salg av kraft fra Elkem til Eramet knyttes til avkorting eller oppsigelse av kraftkontrakter fra Statkraft til Elkem. Energi- og miljøkomiteen bør imidlertid vurdere om dette trenger ytterligere presiseringer i forhold til proposisjonsteksten dersom St prp nr. 51 (1998-99) behandles før St prp nr. 52 (1998-99).

I brevet stilles det spørsmål om alternativer til å tilby Saudefaldene leieavtale, og konsekvensene av dette. Ett alternativ kan være å gi tilbud til de aktuelle bedriftene om å inngå kraftkontrakter tilsvarende det Regjeringen har foreslått for flere andre bedrifter i St prp nr. 52 (1998-99). På grunn av den meget korte tidsfristen kan departementet ikke redegjøre for hvilke konsekvenser dette kan ha for kraftleveranser og videre kraftutbygging i området.